

ἤΓΟΥΝ, ΟΧΙ ΗΩΣ

Ἐν τῇ βρογκαίᾳ ἐκδόσει τοῦ Κωδικοῦ συχνότατα βλέπομεν γινόμεθα ἐν τοῖς ὑποσειδίοις σημειώσεσι μνείαν λέξεώς τινος ἥως ὡς ἐν τῇ Παρισιακῇ ἐκδόσει (P) ἀπαντώσης. Παραθέτω ἐνταῦθα τὰ ἐκ τῶν πρώτων πεντήκοντα σελίδων παραδείγματα· σ. 13,4 τὸ κόκκινον ἱμάτιον ἥως τὸ ῥοῦχον αὐτοῦ. — σ. 14, 13 καβαίλικεῦη ἥως ἱπευῆ. — σ. 15, 21 ῥοῦχον ἥως τὸ ἱμάτιον. — σ. 23, 15 [καββάδιον] ἥως τὸ ἐπάνω ἔνδυμα πάντων. — σ. 31, 13 [τζαγκάριος] ἥως σκυτεύς. — σ. 38, 12 μαγκλάβια ἥως βακτηρίας ἢ ῥάβδους. — σ. 32, 2 κατέργου ἥως τριήρους. — σ. 17, 13 ῥοῦχον ἥως ἐπάνω ἔνδυμα. — σ. 47, 16 καββάδια ἥως ἐνδύματα. Ἡ ἐπισκόπησις ἀπάντων τούτων τῶν χωρίων δεικνύει, ὅτι αἱ λέξεις αἱ ἐπόμεναι εἰς τὸ ἥως εἶνε ἑρμηνευτικαὶ τῶν πρὸ αὐτῶν. Κατὰ ταῦτα σαφέστατον εἶνε, ὅτι τὸ ἀνύπαρτον ἥως ἐτέθη ἀντὶ ἄλλης λέξεως ἐπεξηγηματικῆς· αὕτη δὲ εἶνε τὸ ἤγουν. Πράγματι δὲ γνωστότατον εἶνε, ὅτι ὡς βραχυγραφεῖται τὸ ἤγουν ἐν τοῖς κώδιξιν (γ) εὐκόλως δύναται νὰ παραναγνωσθῇ εἰς ἥως. Τοῦτο δὲ πάντως συνέβη εἰς τοὺς ἐπιμεληθέντας τῆς Παρισιακῆς ἐκδόσεως τοῦ Κωδικοῦ, ἂν μὴ ἡ παρανάγνωσις δὲν εἶνε πταῖσμα αὐτῶν, ἀλλ' ὑπῆρχεν ἤδη ἐν τῷ κώδικι, ἐξ οὗ ἡ ἐκδοσις.

Τὸ δεύτερον δὲ τοῦτο δυνάμεθα νὰ ὑποπτεύσωμεν, βλέποντες τὴν αὐτὴν παρανάγνωσιν καὶ παρ' ἄλλῃ συγγραφῇ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, τῷ Ἰωάννῃ Καναβούτζῃ κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Μαξιμιλιανοῦ *Lehnerdt* (παρὰ τῷ Teubner, ἐν Λειψίᾳ, 1890). Ἐν ταύτῃ εὐρίσκομεν τὰ ἐξῆς χωρία· σ. 17, 23 σημ. *λησηῖροι* ἥως κατὰ τὸν Vat. (Βατικανικὸν κώδικα 1131) ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ἡ ὡς, ὅπερ συμφώνως πρὸς τὸν ἐκδότην ἔχουσιν

ὁ Ταυρίνειος C. V. 18 καὶ οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ Βιενναίου Phil. Gr. CXVII ἔχοντος ἤγουν, μεθ' οὗ γινώσκομεν ὅτι καθ' ἔλου συμπίπτει ὁ Παρισιακὸς κώδιξ 1746, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ῥητὴν βεβαίωσιν ἂν καὶ ἐν τούτῳ ῥητῶς τῷ χωρίῳ.— σ. 231, 2 στήλας ἤως εἰκόνας χαλκᾶς κατὰ πάντας τοὺς ἄλλους κώδικας πλὴν τοῦ Βιενναίου, ἔχοντος ἤγουν.— σ. 36, 11 ἐν τῷ κειμένῳ ὄρος ἤως βουνίον κατὰ πάντας τοὺς ἄλλους κώδικας πλὴν τοῦ Βιενναίου, ἔχοντος ἤγουν.— σ. 38, 4 τὰ πεδία πάντα ἤγουν οἱ κάμποι ὅλοι, καὶ σ. 38, 24 παραπλέει τὴν Εὐρώπην ἤγουν λαμβάνει κτλ., ἐν οἷς χωρίοις ὁ μὲν Βιενναῖος καὶ ὁ Ταυρίνειος κώδιξ ἔχουσιν ἤγουν ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ, ὁ δὲ Βατικανικὸς ἐν μὲν τῷ κειμένῳ ἤως, ἐν δὲ τῇ ᾧα κατὰ διόρθωσιν ἤγουν.— σ. 42, 22 ἐν τῷ κειμένῳ τὰ φρέατα ἤως τὰ πηγάδια κατὰ πάντας τοὺς κώδικας πλὴν τοῦ Βιενναίου, ἔχοντος ἤγουν.— σ. 58, ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ κεφαλαίου σς', τὰς τραπέζας αὐτῶν ἤγουν τὰ ἐπεστροφόμενα σέληνα, ὅπου ὁ Βατικανικὸς ἔχει ἤως. Ἡ αὐστηρὰ ἐν ταῖς κριτικαῖς σημειώσεσι διαστολὴ τῶν διαφόρων γραφῶν ἤγουν καὶ ἤως, ἣν ποιεῖται ὁ καὶ ἄλλως ἐπιμελὴς ἐκδότης Lehnerdt, καθιστάνει σαφές, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἰδίας ἐαυτοῦ παραναγνώσεως, ἀλλὰ περὶ ἀρχαίου σφάλματος τοῦ βιβλιογράφου τοῦ Βατικανικοῦ κώδικος, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλὴν τοῦ πάντοτε τὸ ὀρθὸν ἤγουν ἔχοντος Βιενναίου. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ συνέβη πιθανώτατα καὶ εἰς τὸν βιβλιογράφον τοῦ κώδικος, ἐξ οὗ ἢ παρισιακὴ ἐκδοσις τοῦ Κωδικοῦ.

Ὅπως δὴποτε δὲ τὰ εἰρημμένα ἀποδεικνύουσιν, ὅτι λέξεις ἤως οὐδέποτε ὑπῆρξε, προελθοῦσα ἐξ ἀπλῆς παραναγνώσεως τοῦ ἤγουν. Οὐδ' ἐποίησεν ὀρθῶς ὁ Ducange συμπεριλαβὼν εἰς τὸ Γλωσσάριον αὐτοῦ τὴν λέξιν Ἦως, sive, vel ἦ¹. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα χωρία, εἰς ἃ παραπέμπει, εἶνε ἐκ τοῦ Κωδικοῦ, περὶ οὗ πληρέστερα ἐγράψαμεν ἄνωτέρω. Προστίθεται δὲ παρ' αὐτῷ

¹ *Ducange* Glossarium mediae et infimae graecitatis Τόμ. Α' σ. 484.

καὶ παραπομπὴ in Tyrico d. Sabae pag. 124, 125, 134. Νοεῖ δὲ διὰ ταύτης τῆς παραπομπῆς ὁ Ducange τὸ Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας Λαύρας τοῦ Ὁσίου Σάββα. Καὶ δὴ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ 1577, τῇ γενομένη ἐπιμελείᾳ τοῦ Θεοφάνους Λογαρᾶ, ἦν κέκτηται, δωρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς Παύλου Λάμπρου, ἢ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ, εὐρίσκεται πράγματι ἐν μὲν φ. 124^a τὸ χωρίον ἐκ τῆ γενήσει τοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ ἐπαύριον, ἤως τῆς κς', ἐν δὲ φ. 125^b λέγε τὰ συνήθη τροπάρια ἤως ἐλέησον ἡμᾶς κέριε καὶ ἐν φ. 134^b τὰς δὲ δύο ἡμέρας ἵνα φυλάξωμεν ὡς καὶ πάντων ἤως τετράδαν, καὶ παρασκευήν.

Ὅμοίως δὲ κατὰ τὰνωτέρω εἰρημένα δὲν ἔχει δίκαιον ὁ Sophocles, συμπεριλαβὼν εἰς τὸ Λεξικὸν αὐτοῦ τὴν λέξιν ἤως, ἣν ἀναλύει εἰς ἦ, ὡς, προσθέτων ταῦτα· the Latin *velut*, rendered into Greek. Εἶνε δὲ παρειλημμένα τὰ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ὀλίγα παραδείγματα ἐκ μόνου τοῦ Κωδικοῦ¹.

¹ *Sophocles Greek lexicon of the Roman and Byzantine periods* σ. 568.